

10 let Društva za razvoj podeželja LAŽ
2003 - 2013

V Društvo za razvoj podeželja LAZ smo se leta 2003 povezali pozamezniki iz Jablaniške doline, da bi naredili kaj za domači kraj. Želeli smo več dogajanja, želeli smo privabiti v naše kraje tudi druge, pomagati domačinom, da razvijejo turistično ponudbo. Pričeli smo z organizacijo prireditev, si ogledovali dobro prakso pri najboljših, se izobraževali na delavnicah in vsako leto dodali v program kaj novega. Prepoznani smo v obeh občinah in tudi širše, pridobili smo status društva v javnem interesu.

Članstvo v društvu se povečuje, program se širi, obisk prireditev je iz leta v leto večji, prav tako tudi naši cilji. S povezovanjem in sodelovanjem z občino, drugimi društvi in vključevanjem mladih lahko naredimo še veliko za našo družbo.

Zahvaliti se želim vsem in vsakemu posebej, ki so društvu namenili svoj čas, energijo in ideje. Hvala Občini Šmartno pri Litiji in Občini Litija, javnim inštitucijam ter vsem sponzorjem in donatorjem za podporo in pomoč.

Skupaj smo v desetih letih izvedli obsežen program. Poleg vsakoletne organizacije pohoda po obronkih Jablaniške doline, prireditve Dan jagod in španglejev na Bregu pri Litiji, Štefanovega srečanja v Jablanici, upravljanja stalne zbirke prodnikov, smo izvajali številne projekte z namenom ohranjanja naravne in kulturne dediščine, razvoja in promocije turizma, skrbi za zdravo pitno vodo in še veliko drugih.

Predsednica društva: Jelka Babič

“Za društvo delam, ker si želim napredek na podežlju in ker menim, da je le z skupnimi močmi možno nekaj narediti.”

“S svojim znanjem in izkušnjami rada prispevam k razvoju kraja”

“Želim, da se kvaliteta življenja v Jablaniški dolini izboljša, da se ljudje med seboj družimo in skozi skupen prosti čas tudi naše otroke navajamo na druženje s sovrstniki namesto, da preživijo preveč časa za računalnikom.”

“Če delam za društvo s tem delam tudi zase ter za svojo kmetijo, ki je iz leta v leto bolj prepoznavna.”

“Iz lastnega zadovoljstva rada storim kaj za društvo ter s tem tudi zase.”

“Moj motiv so moji otroci. Želim, da bi živeli lepo v naši dolini, zato se mi zdi pomemben prispevek društva pri ohranjanju okolja, spodbujanju pridelave zdrave hrane in organiziranju družabnega življenja. Upam, da bodo tudi moji otroci aktivni v društvu, ko bodo dovolj veliki.”

Leto 2003

Začetki so bili negotovi in spontani. Na vsakem sestanku nas je bilo več. Starejši so obujali spomine na nekdanje bogato družabno življenje, razmišljali smo kaj imamo, na čemer bi lahko gradili prireditve in družabne dogodke. Sledili smo pristopu CRPOV - celostni razvoj podeželja in obnove vasi in poiskali potenciale v Jablaniški dolini v vaseh Breg pri Litiji, Cerovica, Dolgo Brdo, Jablaniške Laze, Jablaniški Potok, Gradiške Laze, Gradišče pri Litiji, Selšek, Spodnja in Zgornja Jablanica in Tenetiše. Nekateri smo sanjali o razvoju turizma in dopolnilnih dejavnostih na kmetijah. Pripravili smo vse potrebno za ustanovitev društva. Društvo smo poimenovali po travnikih sredi gozda, ki jim pravimo laz

26.12.2013 smo prvič pripravili Štefanovo srečanja v gasilskem domu v Jablanici. Obudili smo tradicijo, da se gre na dan po Božiču voščit sosedom in prijateljem. Predstavi za otroke in programu za odrasle, smo v zadnjih letih v sodelovanju s koordinacijo KS dodali dedka Mraza, ki obdari najmlajše in najstarejše. Dvorana gasilskega doma je premajhna, saj je v dolini vsako leto več otrok in tudi več želje po druženju.

Uspela prva prireditev, še pred uradno ustanovitvijo društva, nam je potrdila potrebo domačinov po druženju, kot tudi, da smo ekipa, ki lahko skupaj naredimo, česar se lotimo.

Leto 2004

17.1.2004 je bil ustanovni občni zbor Društva za razvoj podeželja LAZ s sedežem na naslovu gasilskega doma v Zgornji Jablanici 1.

Zakoličili smo »železni program«, ki ga z dopolnitvami izvajamo še danes. Na prvo soboto v aprilu smo pripravili prvi pohod po obronkih Jablaniške doline. V ponudbo ob poti in na cilju je bilo vključenih pet kmetij, fantje so označili pot s tablicami, na pot se je podalo 150 pohodnikov, predvsem domačinov. V desetih letih se je obisk pohoda podnesel, število ponudnikov ob poti pa potrojilo. Tudi med letom je na poti po obronkih precej pohodnikov, ki so nagrajeni z lepimi razgledi in prijaznimi besedami domačinov.

Organizatorji pohoda pa gredo teden ali dva po pohodu na »pohod po pohodu«, iščemo izboljšave pohoda in uživamo v naravi in druženju. Zaključek pripravimo vsako leto na drugi domačiji, ki sodeluje na pohodu.

Že v prvem letu delovanja smo izvedli strokovno ekskurzijo in spodbudili kmetije, da so se predstavile na prednovoletni prireditvi v Litiji Podeželje v mestu.

Program smo speljali s prostovoljnimi prispevki članov in sodelujočih kmetij.

Leto 2005

V drugem letu delovanja društva, smo svoje aktivnosti usmerili v promocijo delovanja, pridobivanja novih članov, animacijo domačij za razvoj dopolnilnih dejavnosti na kmetijah in izvedbo prireditev. Pridružili so se novi ponudniki ob poti na dan pohoda po obronkih. Na kulturnem programu na cilju v Gradišču je nastopila domača igralska skupina »Lazarji«, ki so premierno uprizorili dva skeča.

Razvoj turizma v Jablaniški dolini je postala vizija društva.

Kmetije smo spodbudili, da so predstavili svojo ponudbo na stojnicah na prireditvi od Cerkvice do cerkvice in na Eko tednu v Ljubljani.

Pripravili smo pregled in slikovno gradivo naravne in kulturne dediščine našega območja, ki je vpisana v državni register. Na cerkvah sv. Katarine na Bregu, sv. Ane v Jablanici in sv. Magdalene v Gradišču smo namestili table z opisom zgodovine in arhitekturne vrednosti cerkve.

Dobro prakso smo spoznavali na izletu na Kozjansko, obiskali smo samooskrbno ekološko kmetijo Planinca.

Program dela društva smo predstavili občini Šmartno pri Litiji in občini Litija in se prvič prijavili na razpis za finančno podporo delovanja. Obe občini sta prepoznali potencial društva in nas podprli. Društvo je štel 32 članov.

Leto 2006

Okrepili smo sodelovanje kmetij na podeželskih tržnicah in promocijo na prireditvah po Sloveniji. Utirali smo prakso podeželskih tržnic v nakupovalnih centrih.

Program pohoda je dopolnila Domačija spominov v Gradišču, ki vsako leto pripravi novo tematsko razstavo in jo postavi na ogled pohodnikom.

Izdali smo prvo zgibanko z opisom zanimivosti in turistične ponudbe Jablaniške doline in v Jablanici namestili tablo z zemljevidom in opisom poti po obronkih ter izdelali internetno stran www.podezelje-laz.si.

Pričeli smo se ukvarjati z mladimi. Med počitnicami so mladi obiskovali starejše vaščane in zapisovali dediščino naših krajev: stare šege in navade ob različnih priložnostih, recepte za značilne jedi, zgodbe o vaških posebnostih in nastala je brošura o življenju nekoč v Jablaniški dolini. Za nagrado smo mladino peljali v Gardaland.

Vključili smo se v pripravo, izvajanje in promocijo učne poti Pastirci iz Zgornje Jablanice v Jablaniški Potok in poletnega tabora na kmetiji v Gradišču.

Uspeli smo s prijavo na razpis za javna dela in imeli zaposlenca, kar je pomenilo skokovito povečanje izvedenega programa, kot tudi povečanje administrativnega dela. Pisarno društva smo imeli kar po domovih članov.

Leto 2007

Organizirali smo gledališko predstavo v gasilskem domu v Jablanici, izpeljali občni zbor, s skupino smo sodelovali na litijem karnevalu, kmetijam omogočili predstavitev v Mercator centru v Šiški, izpeljali čistilno akcijo pred pohodom, izvedli četrti pohod in pohod po pohodu. Člane smo peljali na dva izleta - na Kras in v Belo krajino. Sodelovali na številnih prireditvah, kjer smo na stojnici predstavljali našo dolino in turistično ponudbo obeh občin. Promocija se je obrestovala z vsako leto večjim obiskom poti po obronkih, tako na dan pohoda, kot druge dni v letu.

Bili smo prisotni ob dnevu zemlje na gradu Bogenšperk, na viteških igrah na Bogenšperku, na otroškem bazarju na gospodarskem razstavišču v Ljubljani, kmetijskem sejmu v Gornji Radgoni, obrtnem sejmu v Celju, eko tržnici v Kisovcu, na sejmu v Bergamu, na Noči čarovnic na Bogenšperku, na Levstikovem pohodu. Nismo manjkali tudi na predbožični prireditvi v Litiji Podeželje v mestu in šmarskemu novoletnemu praznovanju.

Društven podmladek je v počitniškem času nadaljeval projekt popisovanja ustnega izročila o življenju nekoč v Jablaniški dolini. Na Bregu je nastajala zbirka savskih prodnikov. Statut smo dopolnili z nameni društva, ki so se razvili v preteklih letih in v katere smo usmerili aktivnosti društva.

Leto 2008

V sodelovanju s Prirodoslovnim muzejem Slovenije smo v gasilskem domu na Bregu postavili edinstveno stalno razstavo savskih prodnikov. Zbirka je nastajala eno leto, avtorji so prof. dr. Uroš Herlec, Miha Jeršek, Anton Županec in Mirko Dolinšek. S pomočjo evropskih sredstev pridobljenih na razpisu LAS smo poskrbeli za celotno podobo zbirke in tehnično opremili prostor in založili promocijska gradiva, med drugim tudi 15 minutni film o zbirki, ki ga zavrtime obiskovalcem. Ogled razstave je vključen v programe izletov, šolskih naravoslovnih dni, geoloških srečanj in raziskovalnih taborov.

Projekt Dediščina naših babic in dedkov, ki ga je sofinanciralo Ministrstvo za šolstvo in šport, je povezal več generacij. Projekt je spodbujal medgeneracijski prenos tradicije in življenjskih izkušenj ter na poljuden način uvedel nekatere elemente dediščine v sodobno življenje otrok.

Mladi iz doline in OŠ Šmartno so raziskovali izvor in pomen domačih hišnih imen ter opisali posebne dogodke na domačijah v Jablaniški dolini. Zbrani zapisi so natisnjeni v Jablaniški pripovedi. V naslednjem šolskem letu smo ob podpori Ministrstva za šolstvo in šport z društvenim pomočkom izvajali projekt Sava pripoveduje.

Leto 2009

Pred šestim pohodom po obronkih smo namestili nove rdeče tablice za označevanje trase.

Jablaniška dolina je bila pilotno območje, kjer je Center za razvoj Litija, ki je bil partner na projektu, tri leta pomagal razvijati turizem. Sodelovali smo pri pripravi analize območja in ugotavljanju potenciala za razvoj turizma in pri pripravi mesečnih Jablaniških novic in promociji prve prireditve Dan jagod in špargljev.

V zbirki prodnikov smo ob Dnevu zemlje pripravili prireditev in prvič predvajali film o zbirki. Na te-
renskih vajah smo gostili skupino čeških študentov geologije in številne skupine izletnikov.

Na delavnici so mame in babice naučile mlade pletenja in izdelovanja izdelkov iz ličkanja. Podmladek smo še bolj povezali z obiskom adrenalinskega parka. Jablaniško dolino smo promovirali na sejmu Turizem in prosti čas in sejmu društev LUPA v Ljubljani.

Na noč čarovnic so jablaniške čaravnice poletele na Bogenšperk, na Štefanovo pa smo, kot vsako leto, pripravili srečanje.

Izvajali smo program javnih del, pripravili strokovno ekskurzijo v Veliko Polano, objavljali članke itd.

Leto 2010

Prvič smo izvedli dve novi prireditvi in pridobili status društva v javnem interesu. Oblikovali znak jablaniške doline in prenovili celostno grafično podobo in spletno stran društva.

Na petek, ki je najbližji prvi polni luni v novem letu, smo povabili domačine in okoličane na nočni pohod iz doline v Gradišče pri Litiji. Snidenje je ob 9-ih zvečer pri cerkvi, nato pa zabava na kmetijah v vasi. Pohod se je »prijel«, vsako leto se ga udeleži več pohodnikov tudi iz drugih krajev.

S prireditvijo Dan jagod in špargljev na Bregu smo povezali kraj - društva, KS in domačine. Kulinarika, etnološke vsebine, delavnice za otroke, ponudba na stojnicah, športne družabne igre, voden ogled zbirke prodnikov, srečelov in dobra promocija so privabila več kot 2000 obiskovalcev.

Pridobili smo evropska sredstva za mladinske pobude iz programa Mladi v akciji. Mladi so se udeležili fotografskih in oblikovalskih delavnic, uredili knjigo Jablaniška pripoved in pripravili predstavitev s fotografsko razstavo v knjižnicah.

S pomočjo sredstev Turistične zveze Slovenije smo poenotili opravo „štartne mize“ in ponudnikov na pohodu. Pripravili smo Materinski dan v Jablanici in šli na izlet na Dolenjsko. Prevezli smo vlogo občinskega koordinatorja v akciji Očistimo Slovenijo v enem dnevu.

Leto 2011

Članstvo je preseglo število 100, vse prireditve smo uspešno izvedli, saj smo dobro uigrana ekipa. Vse leto smo se ukvarjali s projektom Voda mene briga, ki ga je podprlo Ameriško veleposlaništvo v Sloveniji. Popisali smo vodne vire v vaseh in biotsko raznovrstnost Jablaniške doline, s pomočjo strokovnjakov pripravili koncept revitalizacije vaških vodnjakov, izvedli tri delavnice za gimnazijce in domačine in naročili mikrobiološko in kemijsko kakovost vode iz 13-ih manjših zasebnih vodovodov. Na delavnici smo predstavili rezultate analize in ukrepe za izboljšanje zdravja vode.

Vzpostavili smo spletno stran www.jablaniskadolina.si/vodamenebriga, razvili vodno učno pot Breg in s pomočjo dijakinj gimnazije Litija pripravili gradiva. Izdali smo brošuro Voda mene briga. Pripravili smo **ново promocijsko zgibanko** s turistično ponudbo Jablaniške doline in si ogledali ekoremediacijski center Modraže pri Poljčanah in center ponovne uporabe v Rogaški Slatini. Prenašanje dobre prakse v naše okolje je vsakoletna aktivnost društva.

Na delavnici smo spoznavali zdravilna zelišča, s katerimi se na območju ukvarja nekaj kmetij in imajo registrirano osebno dopolnilno delo.

Leto 2012

Leto je zaznamovalo sodelovanje v dveh evropskih projektih in pričetek delovanja pevskega zbora LAZ.

Koordinirali smo izvedbo projekta LAGEX, ki ga je na programu Evropa za državljane pridobila Občina Šmartno pri Litiji. V okviru projekta se je 60 članov društva LAZ in nekaterih drugih društev iz občine Šmartno udeležilo tridnevnega srečanja v Brezničkem Humu na Hrvaškem in navezalo stike s hrvaškimi gostitelji za nadaljnja srečanja in skupne projekte. Župana obeh občin sta podpisala listino o sodelovanju. Projekt je primer dobrega sodelovanja društev z občino in med društvi.

Načrtno smo preko prijav na razpise iskali projekte za mlade. Uspeli smo kot partnerji na programu Mladi v akciji. 9-dnevne izmenjave v Palermu na Siciliji se je udeležilo 6 deklet in koordinatorka. Vključevanje mladih v društvo je ključnega pomena.

Odzvali smo se na pobudo za obuditev organiziranega petja v dolini. Poiskali smo strokovno zborovodkinjo in pričeli vaditi. Zbor je že nastopil na slovesnosti ob prenovi cerkve sv. Ane in na Štefanovem srečanju v Jablanici.

Izdali smo »trganko« za promocijo poti po obronkih Jablaniške doline. V desetih letih se je znatno povečalo število ponudnikov, za katere vsako leto pripravimo tečaj HACCP.

Z NOVIMI NAČRTI V DRUGO DESETLETJE:

Utrditi ČLANSTVO, povečati pripadnost in dejavnost članov.

POVEČATI OBISK PRIREDITEV in še izboljšati zanimivost in kakovost OB ŠE VEČJI VKLJUČENOSTI DOMAČINOV – kmetij, podjetnikov in mladih.

OKREPITI SODELOVANJE z drugimi društvi, krajevno skupnostjo in občinama pri izvedbi skupnih načrtov in projektov v dobro vseh prebivalcev Jablaniške doline.

POVEČATI PREPOZNAVOST DRUŠTVA v Sloveniji in tudi širše.

PRIDOBITI EVROPSKE PROJEKTE NA PODROČJIH: razvoj podeželja in turizma, spodbujanje lokalne samoskrbe, delo z mladimi in mobilnost mladih, medgeneracijsko sodelovanje, skrb za okolje, ohranjanje naravne in kulturne dediščine in aktivno državljanstvo oz. vključevanje prebivalcev v izboljševanje kakovosti življenja na podeželju.

IZOBLIKOVATI ZANIMIV PROGRAM ZA MLADE, ki bo pritegnil nove in nove generacije .

PODPIRATI PEVSKI ZBOR pri njihovem napredku, razvoju in delovanju.

PRIDOBITI PROSTORE DRUŠTVA – souporaba društvenih prostorov v gasilskem domu v Jablanici.

ZAGOTOVITI eno delovno mesto v društvu.

PROGRAM DRUŠTVA LAZ V LETU 2013

ORGANIZACIJA PRIREDITEV

Nočni pohod k sv. Magdalenii v Gradišče pri Litiji – 25.1.2013
10 let Društva LAZ – Kulturni dom Šmartno – 16.3.2013
10. Pohod po obronkih Jablaniške doline – 6.4.2013
Pohod po pohodu za organizatorje – 21.4.2013
Dan jagod in špargljev na Bregu – 26.5.2013
Štefanovo srečanje v Zg. Jablanici – 26.12.2013

IZOBRAŽEVANJA – IZLETI:

Delavnica o pripravi solat – 16. januar
Delavnica o semenih in ekološkem vrtnarjenju – 7. marec
Društven izlet – Pivško, Javorniki, Snežnik,... 14. april
ECRC: Projektna 3. dnevna ekskurzija - delavnica: 5.- 7. Julij

Spodbujanje lokalne samooskrbe - jesen

UPRAVLJANJE STALNE ZBIRKE PRODNIKOV

Skrb za zbirko, promocija, sprejem skupin in vodenje po zbirki .

Sodelovanje pri dokončanju fasade na gasilskemu domu na Bregu za izboljšanje pogojev predstavitve zbirke prodnikov

DELOVANJE PEVSKEGA ZBORA:

Podpora pri delovanju, vključevanje v kulturne programe na prireditvah

DELOVANJE PODMLADKA:

Zagotavljanje mentorstva, pomoč pri pripravi projektov in prijav na razpise, vključevanje v dejavnosti društva

PROJEKTI:

ECRC – Evropski civilni resurs center (Evropa za državljane)
Mladinska izmenjava (Mladi v akciji)
Pomoč članom, domačinom pri razvoju in oblikovanju ponudbe - dopolnitev spletne strani
Prijava na razpise programov EEA, EZD, MVA, ZZZS

PROMOCIJA JABLANIŠKE DOLINE, DRUŠTVA IN DOMAČIJ S PONUDBO:

Predstavitve na sejmu Alpe-Adria, Turizem in prosti čas na GR v Ljubljani: 24. – 27. jan.
Urejanje spletnih strani www.jablaniskadolina.si in www.srce-me-povezuje.si/drustvolaz
Objava prireditev na spletnih portalih in v knjižici Koledar prireditev v Srcu Slovenije
Objave v občinskih glasilih, na regionalnem in nacionalnem radiu in nekaterih časopisih

INFORMIRANJE IN OZNAČEVANJE:

Izdajanje Jablaniških novic – kvartalno - v sodelovanju z drugimi društvi v dolini in KS
Objavljanje člankov v Martinovem glasu in litijemskem Občanu
Obveščanje krajanov o dogodkih – nenaslovljena pošta na vsa gospodinjstva v Jablaniški dolini

Obveščanje članom z direktno ali elektronsko pošto in SMS-i

Nova označba poti po obronkih – zamenjava tablic

Postavitev informativnih tabel na avtobusnih postajališčih na Bregu in Tenetišah

Izdaja brošure ob 10-letnici delovanja društva

DRUGE AKTIVNOSTI

Vključevanje v pripravo razvojne strategije širšega območja in regije za obdobje 2014-20 na področju razvoja podeželja in turizma

Delovanje v razvojnem svetu in skupščini LAS Srce Slovenije

Prisotnost na skupščini Turistične zveze Slovenije, katere člani smo.

DRUŠTVO
ZA RAZVOJ
PODEŽELJA
LAZ

Društvo za razvoj podeželja LAZ
Zgornja Jablanica 1, 1275 Šmartno pri Litiji
e-mail: drustvo.laz@gmail.com
www.srce.me.povezuje.si/drustvolaz
<http://sl-si.facebook.com/drustvo.laz>

Jablanska dolina

www.jablaniskadolina.si
www.jablaniskadolina.si/vodamenebriga
www.facebook.com/JablaniskaDolina

Marec 2013